

„Analýza vybraných efektů regionálního inovačního systému“

I. Aktuálnost tématu, cíle práce a jejich naplnění

Předkládaná disertační práce a její zvolené téma je velmi aktuální jak z pohledu teoreticko-metodologického tak praktického aplikačního. Inovace jsou klíčovým slovem prakticky v celoevropském kontextu, a to nejen z hlediska ekonomické ale i společenského (např. vzdělávání).

Budiž však také řečeno, že zvolené téma je nesmírně náročné a jeho vyřešení je téměř na „Nobelovu“ cenu. Je zde mnoho otázek teoretické i metodické a praktické povahy – například je skutečně možné efekty inovací měřit z pohledu regionálního? Kam, resp. do kterého regionu zařadit nadnárodní investice a výrobu např. v průmyslu, v informačních technologiích, aj. (do mateřské či dceřiné firmy?), jak vypadá statistika zemí EU pro měření inovačních procesů a jejich efektivnosti? Je proto logické, že si autorka nastavila zrcadlo svého bádání jen na malou část uvedené problematiky. Nicméně lze v uvedených souvislostech konstatovat, že stanovené cíle (definice ukazatelů charakterizujících regionální inovační systém (RIS), analýza vybraných měřitelných efektů RIS, majících pozitivní vliv na ekonomický rozvoj regionu a zvyšování jeho konkurenceschopnosti) autorka disertační práce splnila (zejména v části teoreticko-metodologické) na poměrně kvalitní úrovni.

II. Obsahové zpracování a přístup k řešení práce

V souladu se stanovenými cíli je předložená práce členěna do 6 základních kapitol s logickou věcnou a obsahovou strukturou. Ta je podmíněna vyváženým a promyšleným metodologickým postupem řešení práce.

Disertační práce se skládá ze tří základních problémových okruhů. První tematický okruh se věnuje teoretickým otázkám souvisejícím s tématem práce, ve druhé části se autorka věnuje metodickým problémům a konečně ve třetí část je zaměřena na praktické vyhodnocení získaných poznatků.

První tři kapitoly představují teoretická východiska práce. První dvě kapitoly není potřebné podrobněji hodnotit (Regionální rozvoj a Regionální politika), jde převážně o zdařilou kompilaci existujících studií a konceptů. Třetí kapitola Regionální inovační systémy je nejpřínosnější částí teoretických východisek práce. Pozornost je zde soustředěna zejména na vznik a vývoj regionálních inovačních systémů obecně (jejich taxonomie a prvky), jejich vývoj v ČR (vývoj, efektivnost jejich veřejné podpory). (poznámka – zkratka RIS se povětšinou používá pro termín Regionální informační systém).

V následující čtvrté kapitole autorka definuje svoje hlavní a dílčí cíle (viz výše) a výzkumné otázky (modely rozhodování o existenci regionálního inovačního systému, existence možnosti měřitelných efektů plynoucích z něj ve zkoumaném regionu, možnost určení stupně jeho rozvinutost).

Následující pátá a šestá kapitola se soustředí na zodpovězení výše uvedených tří stanovených výzkumných otázek. V páté kapitole autorka podrobně analyzuje metody pro evaluaci efektů regionálních inovačních systémů, zejména pak uvádí 6 vybraných a dostupných (ověřených v odborné literatuře na problematice měření a hodnocení

„regionálního rozvoje“) metod (ne vždy však relevantních pro dané téma) a diskutuje nad jejich použitelností pro zvolené téma práce.

Za stěžejní kapitolu práce pro naplnění cílů práce a zodpovězení na stanovené výzkumné otázky lze považovat závěrečnou šestou kapitolu, v níž autorka provádí analýzu jednak potvrzení přítomnosti regionálního inovačního systému ve vybraných krajích. Autorka nejprve pro zodpovězení své výzkumné otázky analyzuje 6 základních a dostupných ekonomických ukazatelů (kvantitativní analýza) a poté následně analyzuje efekty RIS vybranými metodami (blíže je nepopisují, jsou podrobně popsány a zdůvodněny v textu práce. Hodnotící filosofii a proces výstižně dokumentují zejména tab. 10 a 11, které lze považovat za nevyšší přidanou hodnotu práce z metodického hlediska (znaky regionálního inovačního systému a jejich váhy ve zvoleném modelu hodnocení – podniky, podpůrné organizace, prostředí a infrastruktura, vtahy, vazby). Podobně to platí i pro vymezení nezbytných a doplňujících kvantitativních a kvalitativních charakteristik, včetně stanovení vah jednotlivým prvkům systému a hodnocení jejich efektů. Tímto postupem se autorka významně přiblížila, resp. naplnila své stanovené cíle.

V závěru práce autorka shrnuje výsledky své práce v jednotlivých tématických okruzích podle stanovených cílů výzkumu, v úplném závěru jsou pak uvedeny hlavní přínosy práce pro vědeckou teorii a praxi. O mnohých lze diskutovat, to by však již bylo mimo rámec posouzení práce, nehledě na neustálý odborný „kvas“ k uvedené problematice v čase.

III. Formální náležitosti práce a úprava

Předložená disertační práce splňuje formální náležitosti obecně kladené na disertační práci (úprava, vysvětlující přehledové tabulky a schémata, grafická úprava) na kvalitní úrovni.

IV. Připomínky a otázky k obhajobě

Závěrem uvádím několik připomínek a poznámek do diskuze při disertačním řízení:

- Autorka pracuje s téměř 90 tituly odborné literatury. U obecnějších problémových oblastí lze přijmout nepřímé citace, u konkrétnějších témat (např. definice a popis metody či tvrzení) by měly být zcela určitě používány přímé citace.
- Vzhledem k používání mnoha zkratk (českých i cizojazyčných) by si práce zasloužila glosář v závěru.
- Jsou ukazatele regionální HDP, průměrná hrubá mzda v regionu a nezaměstnanost v regionu skutečně relevantní pro existenci regionálního inovačního systému? Prokázaly to i zahraniční studie? Je přitom logické, že jsou relevantní a signifikantní pro hodnocení vývoje regionální ekonomiky a regionálního rozvoje
- Pro účely disertační práce je nutné, aby mezi zvolenými ukazateli existoval prokazatelný vztah (tvrzení na s. 77). Proč? I negativní zjištění má svůj význam pro další směr bádání.
- Nebyla-li dostupná data pro úroveň NUTS III, proč autorka neprověřila své výzkumné úlohy na úrovni NUTS II? Vždyť u většiny popsaných modelů a metod se uvádí jejich omezená použitelnost pro nedostatek relevantních a aktuálních dat.
- Jak lze porozumět v logice problému a časové posloupnosti výstavby textu práce větě (s. 70-71) ...pro určení optimálního pořadí jednotlivých krajů, které spočívá v

rozvinutosti jednotlivých regionálních inovačních systémů, bude využita jednak metoda AHP, která bude realizována prostřednictvím programu Expert Choice 11 a současně metoda váženého součtu WSA, která bude níže rovněž charakterizována? Co je to ..optimální pořadí krajů..? Hovořím-li o programu Expert Choice 11, tak ho asi popíši bez odkazu bude níže charakterizován.

- Může být ... existence regionální inovační strategie v kraji, jejichž cílem je vznik regionálních inovačních systémů v regionu... podkladem pro vyjádření předpokladu, že v kraji existuje regionální inovační systém, nebo je to jen nezbytná institucionální podmínka ?

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadované nároky na její zpracování na kvalitní úrovni. Obsahuje řadu cenných poznatků a námětů pro studium problematiky inovačních procesů a konceptů metod hodnocení jejich přítomnosti a efektů v regionech. Zároveň lze doporučit její teoretický koncept a metodické zpracování jako jedno z východisek pro obdobná studia.

Za nejvyšší přidanou hodnotu práce autorky považuji především kvalitní diskuzi s rozsáhlou odbornou literaturou ke zvolenému tématu a dobře zvolený teoreticko-metodologický rámec výzkumu a konečně i zajímavé náměty na praktické využití započatého výzkumu.

S přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem a připomínkám doporučuji **kladné** přijetí práce k disertačnímu řízení (na pomyslné stupnici 1-5 ji hodnotím stupněm 2).

V Brně, 31. srpna 2013

doc. RNDr. Jiří Vystoupil, CSc.